

SYYYTTÄJÄLAITOS

Lintulahdenkuja 4
00530 HELSINKI
Puhelin 029 5620 800 Fax 029 5620 888

PÄÄTÖS

7.7.2023

23/1057

Asianro
R 23/483

Asiaan osallinen

KUKKO MARKKU
16.12.1962

Asianomistaja

KAVONIUS JAANA HELENA

Asia

ESITUTKINTALAIN 3:3.2 TARKOITTAMA SELVITYS
19.6.2023 TURKU
5680/S/0012099/23
Esitutkintalaki 3 luku 3 § 2

Tapahtumatiedot

Jaana Kavonius on tehnyt rikosilmoituksen rikosylikonstaapeli Markku Kukon toiminnasta julkisuusasiaan liittyvässä päätöksessä. Ryk Markku Kukko on tehnyt 19.6.2023 päivätyn julkisuuslain mukaisen ratkaisun tiedon luovutuksesta. Kavoniuksen mukaan Kukko on käsitellyt asiaa esteellisenä.

Hankittu selvitys

Käytössäni on ollut seuraava aineisto:

- tutkintailmoitus 5680/S/12099/23
- Kavoniuksen tutkintapyyntö
- Kukon päätös 19.6.2023

Tutkinnanjohtajan päätös

Esitutkintaa ei toimiteta.

Tässä ratkaisussa otetaan kantaa ainoastaan siihen, onko poliisin toiminnassa syytä epäillä rikosta. Poliisin toimintaa tai käyttäytymistä on mahdollista moittia muutoin tekemällä asiassa hallintokantelu poliisilaitokselle tai kantelemalla ylimmille laillisuusvalvoille.

Perustelut

Hankittu selvitys:

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella Markku Kukko

on 19.6.2023 tehnyt päätöksen olla luovuttamatta Kavoniukselle tietoa kolmatta henkilöä koskevan rikoksen vireilläoloon liittyen. Perusteena on ollut, ettei Kavoniuksella ole asiassa asianosaisasemaa eikä asia siten viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24.1 §:n 3 kohdan perusteella asia siten ole hänelle julkinen ennen kuin tutkinnanjohtaja on tehnyt päätöksen, ettei ilmoitetussa asiassa ole syytä epäillä rikosta tai epäilyssä rikoksessa esitutkinta on lopetettu, koska rikosilmoituksen antaminen aiheuttaa haittaa rikosilmoituksessa ilmenevän asian esiselvittämiselle ja mahdolliselle esitutkinnan suorittamiselle. Päätös on sisältänyt ohjauksen siitä, miten asia voidaan saattaa viranomaisen, tässä tapauksessa Lounais-Suomen poliisilaitoksen oikeusyksikön ratkaistavaksi.

Sovellettavat säännökset:

Ilmoitetun poliisin toiminnan johdosta:

Esitutkintalain 2 luvun 7 §:n perusteella tutkinnanjohtaja, tutkija ja muu esitutkintaviranomaisen virkamies eivät saa esteellisinä osallistua esitutkintaan.

Esitutkintavirkamiehen esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä. Virkamies itse tai tarvittaessa hänen esimiehensä ratkaisee kysymyksen esteellisyydestä. Jos syyttäjä on tutkinnanjohtajana, häntä on kuultava tutkijan esteellisyyttä koskevasta kysymyksestä ja hän voi ottaa kysymyksen ratkaistavakseen.

Esteellisen esitutkintavirkamiehen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön virkamies. Esitutkintavirkamies saa kuitenkin esteellisenäkin ryhtyä esitutkintatoimenpiteeseen, jota rikoksen selvittämistä vaarantamatta ei voida viivyttää.

Esitutkintalain 2 luvun 8 §:n perusteella esitutkintavirkamies on esteellinen, jos:

- 1) hän tai hänen läheisensä on esitutkinnan asianosainen;
- 2) hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 3) asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 3 momentissa tarkoitetulle läheiselleen;
- 4) hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 5) hän tai hänen 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä

vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

6) hän tai hänen 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai
7) luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Esteellisyyttä ei 1 momentin 4 kohdan nojalla aiheudu yksinomaan sen vuoksi, että asianosaisena on valtio.

Läheisellä tarkoitetaan 1 momentissa esitutkintavirkamiehen:

- 1) puolisoa ja lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja hänelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa;
- 2) vanhemman sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa; sekä
- 3) puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia.

Läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisuolaista.

Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä.

Rikoslain 40 luvun 7 §:n perusteella virka-aseman väärinkäyttämiseen syyllistyy virkamies, joka hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä taikka aiheuttaakseen toiselle haittaa tai vahinkoa

1) rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa osallistuessaan päätöksentekoon tai sen valmisteluun tai käyttäessään julkista valtaa muissa virkatehtävissään taikka

2) käyttää väärin asemaansa käskyvallassaan tai välittömässä valvonnassaan olevaan henkilöön nähden,

Virkamies voidaan tuomita myös viralta pantavaksi, jos rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi tehtävänsä.

Rikoslain 40 luvun 9 §:n perusteella virkavelvollisuuden rikkomiseen syyllistyy virkamies, joka virkaansa toimittaessaan tahallaan muulla kuin edellä tässä luvussa tai 11 luvun 9 a §:ssä säädetyllä tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen. 10 §:n perusteella tuottamukselliseen virkarikokseen syyllistyy virkamies, joka virkaansa toimittaessaan huolimattomuudesta muulla kuin 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa,

eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Virkamiehellä on päätöksenteossaan tietty harkintavalta soveltaa lakia ja muita päätöksentekoa ohjaavia säännöksiä. Kysymys voi olla oikeudesta ratkaista, mikä asiassa on tarkoituksenmukaista tai siitä, että säädökset edellyttävät tulkintaa ja soveltamista yksittäistapauksissa. Virkamiehen harkintavaltansa rajoissa tekemiä ratkaisuja ei voi pitää virkavelvollisuuden vastaisina. Ratkaisu, jota esitettyjen perustelujenkin valossa voidaan pitää huonona, ei välttämättä osoita asianomaisen päättäjän rikkoneen virkavelvollisuuttaan. (Rikosoikeus 2008, Lappi-Seppälä, Hakamies, Koskinen, Majanen, Melander, Nuotio, Nuutila, Ojala, Rautio).

Tästä on kuitenkin erotettava harkintavallan väärinkäyttö. Harkintavaltaa käytetään väärin, jos säännöstä käytetään toiseen tarkoitukseen kuin on tarkoitettu taikka ylitetään säännöksen soveltamisala. Harkintavallan ylitys on rangaistavaa, jos se on ilmeistä. Tämä ilmenee Ilkka Raution kannasta teoksessa Rikosoikeus s. 1296 ja Pekka Viljasen teoksessa s. 335-336, 336, 339-342.

Esitutinnan aloittamisesta ilmoitetun poliisin menettelyn johdosta:

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan ennen esitutinnan aloittamista esitutkintaviranomaisen on tarvittaessa selvitettävä 1 momentissa tarkoitettuun rikosepäilyyn liittyvät seikat erityisesti siten, että ketään ei aiheettomasti aseteta rikoksesta epäillyn asemaan ja että asian sitä edellyttäessä voidaan tehdä 9 §:n 1 momentissa tai 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu ratkaisu esitutinnan toimittamatta jättämisestä. Esitutinnan aloittamista edeltäviin toimenpiteisiin sovelletaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

Tutkinnanjohtaja päättää tarvittaessa siitä, toimitetaanko esitutkinta, ja päätöksen tekemiseen mahdollisesti tarvittavien seikkojen selvittämisestä. Asian selvittämiseksi tarpeellisiin esitutkintatoimenpiteisiin saadaan ryhtyä ennen tutkinnanjohtajan päätöstä.

Varmuutta tai suurta todennäköisyyttä rikoksen tekemisestä ei siis vaadita. Huomioon on esitutinnan aloittamista harkittaessa otettava, että esitutinnan tarkoituksena on nimenomaan rikosten tutkiminen eikä mahdollisten muiden oikeudellisten erimielisyyksien selvittäminen. Pelkkä väite rikoksen tapahtumisesta ei vielä ylitä esitutkintakynnystä. Esitutinnan aloittamispäätökselle on voitava esittää asianmukaiset konkreettiset perusteet. Rajatapauksissa merkitystä on selvittämisentressillä, joka korostuu vakavien rikosten kohdalla (HE 222/2010, s. 177).

Johtopäätökset:

Kavonius on tutkintapyyntönsäan moittinut Kukon edellä viitattua päätöstä ja katsonut Kukon tehneen päätöksen esteellisenä. Olen tutustunut Kavoniuksen tutkintapyyntöön sekä kyseiseen Kukon päätökseen. Katson, että Kukon päätös on julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 3 kohdan mukainen eikä asiassa ole ilmennyt mitään sellaista, jonka perusteella olisi syytä epäillä Kukkoa rikoksesta päätökseen liittyen. Kavonius on lisäksi viitannut Kukon esteellisyyteen. Totean, että virkamies itse ratkaisee ensisijaisesti kysymyksen hänen esteellisyydestään. Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella asiassa ei ole ilmennyt mitään sellaista, jonka perusteella olisi syytä epäillä Kukon tehneen päätöksen esteellisenä. Väite esteellisyydestä perustuu ainoastaan Kavoniuksen tutkintapyyntönsäan esittämään väitteeseen jonka tueksi ei ole esitetty mitään konkreettista, objektiivisesti havaittavissa olevaa selvitystä. Pelkkä väite tai oma käsitys rikoksen tapahtumisesta ei vielä ylitä esitutkintakynnystä. Asiassa ei toimiteta esitutkintaa.

Lainkohdat

Esitutkintalaki 3 luku 3 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla. Tämä päätös ei vapauta mahdollisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta. Asianomistajalla on oikeus itse nostaa syyte (Laki Oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 14 §).

Allekirjoitus

Tarmo Tanner
erikoissyöttäjä, tutkinnanjohtaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuus voidaan tarkastaa valtakunnansyöttäjän toimiston kirjaamosta.

Tiedoksi

Asiaan osallinen

Asianomistaja
Lounais-Suomen poliisilaitos
Sisä-Suomen poliisilaitos

Muuta huomioitavaa

Asiakirjoja EI arkistoida Valtakunnansyyttäjän toimistossa. Asiakirjat ovat tilattavissa Sisä-Suomen poliisilaitokselta. Tarkemmat ohjeet tilaukseen liittyen löytyvät osoitteesta www.poliisi.fi.